

„Všeobecný pohled na problematiku afirmativní akce z hlediska jejího vývoje a implementace do společnosti“

1. Obsah a struktura práce

Předložená práce je poměrně rozsáhlá, má celkem 80 stran textu a 4 strany seznamu použité literatury. Kromě stručného úvodu a závěru se dále skládá z 9 kapitol. Autorka si jako hlavní téma své práce zvolila aktuální a důležitou problematiku afirmativní akce. Práce sleduje jednak teoretické normativní diskuse týkající se afirmativní akce, jednak rozebírá problematiku a důsledky její implementace. Autorka si téma, které je samo o sobě velmi široké, omezuje tím, že se soustřeďuje především na problematiku afirmativní akce ve vztahu k afroamerické populaci v USA, i když v jedné kapitole se pokouší zhodnotit perspektivy afirmativní akce v globálním měřítku.

2. Hodnocení obsahové stránky práce

Hlavní úkol práce formuluje autorka takto:

„A právě tato diplomová práce má za svůj cíl shrnout a poskytnout přehled vývoje afirmativní akce, přiblížit její ideové kořeny, zdůraznit její klíčové milníky a poukázat na zákonná opatření vydaná v její prospěch či nepospěch. Ve své práci bych se také chtěla věnovat začleňování afirmativní akce do různých společenství (respektive zemí), která tímto způsobem řeší etnické, rasové a genderové problémy, a také velkou část své práce věnuji problematice soudních sporů, jejichž soudní rozhodnutí hrají nespornou úlohu v realizaci programů afirmativní akce. Kromě toho chci upozornit na fenomén diskriminace a segregace postihující různé menšiny a vysvětlit z teoretického, i praktického hlediska, jaké konkrétní dopady mohou tyto jevy mít.“ (str. 6)

Tomuto záměru odpovídá i struktura práce, která se zdá být logická. Autorka nejdříve v prvních dvou teoreticky zaměřených kapitolách vymezí základní pojmy, se kterými bude dále pracovat (rasa, segregace, diskriminace atd.) a poté hledá normativní východiska pro ospravedlnění afirmativní akce. Po teoretické části následuje rozsáhlejší část práce, která je jakýmsi historickým přehledem vývoje a implementace myšlenky afirmativní akce v USA od padesátých let minulého století. Autorka sleduje především proměny přístupů jednotlivých administrativ a Republikánské a Demokratické strany. Sleduje i řadu soudních sporů týkajících se afirmativní akce, které vzhledem k anglo-americkému pojetí práva mají normotvorné důsledky. Stručně se zabývá také dopady afirmativní akce na podobu současné

afroamerické společnosti, a v závěru práce nastiňuje osud afirmativní ve vybraných zemích a v Evropské unii.

Co se kvality obsahu týče, představuje úvodní teoretická část zřejmě nejslabší místo práce. Je sice správné a logické, že se autorka rozhodla zahájit práci teoretickým uchopením pojmů, ale její pokus se potýká s řadou nedostatků. Předně, autorka věnuje překvapivě mnoho prostoru výkladu informací, které lze označit za učivo základní školy, jako např. dělení lidstva na základní rasy, či že toto dělení má základ v přizpůsobení se člověka svému prostředí (str. 10 – 11). Ne lépe se autorce vedlo, když se v kapitole „Myšlenka spravedlnosti pojatá z filozofického pohledu“ pokouší poukázat na obtížnou ospravedlnitelnost afirmativní akce z liberální pozice a snaží se najít další zdroje jejího ospravedlnění v díle Nancy Fraser a Axela Honnetha. Z tohoto pohledu je škoda, že autorka nevyužila žádné práce Ronalda Dworkina, zřejmě nejvýznamnějšího autora, který se touto problematikou systematicky zabýval. Opomenutí Dworkina je nešťastné také proto, že jeho texty k afirmativní akci často vycházejí a jsou komentáři ke konkrétním soudním sporům, kterými se autorka dále zabývá (např. De Funis atd.). Za obzvláště nevydařené považuji některé formulace autorky jako například to, že „spravedlnost zaujímá v otázkách diskriminace a z(ne)výhodňování jakousi primární roli, která prezentuje spiritualisticky řečeno určitý vyšší princip, ctnost či božský zákon.“ (str. 19)

Mnohem lépe se autorce dařilo v druhé, historické části, i když i ta má svá úskalí. Největší nedostatek druhé části spatřuji v její přílišné popisnosti. Autorka sice zavaluje čtenáře množstvím dat a faktů, ale často se zdráhá vyvodit z nich jakékoli obecnější závěry. Například v deváté kapitole autorka velmi stručně nastiňuje osud afirmativní akce ve vybraných 16 zemích, ale nevyvozuje z něj vůbec žádný závěr.

3. Hodnocení formální stránky práce

Co se týče formální stránky, i zde čtenář narazí na určitá úskalí. V práci je překvapivě mnoho překlepů, anakolutů či matoucích formulací, které by bylo jistě možné snadno odstranit. Tyto „překlepy“ někdy vedou až ke komickým situacím, když je v textu pojem „politické segregace“ opakovaně zaměněn za „politologickou segregaci“. (str. 13-14) Podle mého názoru se autorce dále ne vždy daří vyhnout se žurnalistickým floskulím typu „Obama je spíše praktik, který se na věci nedívá z ideologického hlediska, ale čistě pragmatického.“ (str. 42) atd.

4. Celkové hodnocení

Autorka si pro svou diplomovou práci zvolila zajímavé a aktuální téma. Jeho zpracování však nemohu považovat za příliš zdařilé. Největší nedostatek práce spatřuji v její přílišné popisnosti. Je nutné ocenit, že autorka věnovala mnoho času a úsilí sesbírání množství dat

týkajících se implementace afirmativní akce v USA a i jinde ve světě, ale tato data často dále nezpracovává, netřídí dle relevance nebo z nich nevyvozuje obecnější závěry. I přes výše uvedené výhrady navrhuji práci k obhajobě, nemohu však jinak než navrhnout ohodnotit ji známkou **dobře**.

V Praze, 23. 1. 2009

Mgr. Jan Bíba